

Kratylos

Testimonia DK 65 A

A 1 /1 = Platón, Cratylus 429d

Sókratés: Což má podle tebe řeč takový význam, že vůbec nelze mluvit lež? ...

Kratylos: Ano, neboť jak by také, Sókrate, člověk mluvící to, co mluví, mohl mluvit něco, co není? Což mluvit lež neznamená toto: říkat věci, které nejsou?

S: Příteli, to je příliš důvtipná řeč pro mne a pro můj věk. Stejně mi však řekni toto: zdali podle tvého mínění sice není možné lež mluvit, ale říci lež je možné?

K: Ne, podle mého mínění ani říci.

S: Ani vyslovit, ba ani v oslovení? Dejme tomu, že by tě v cizině někdo potkal, uchopil tě za ruku a řekl: „Buď zdrav, hoste z Athén, synu Smikrionův, Hermogene!“ Tento člověk by tato slova promluvil, nebo by tato slova řekl, nebo by je pověděl, nebo by takto oslovil nikoli tebe, nýbrž tuhle Hermogena? Či nikoho?

K: Mě se zdá, Sókrate, že by ten člověk tato slova jen tak pronesl.

A 1 /2 = Platón, Cratylus 440d5

Sókratés: ... Vždyť jsi ještě mladý a v nejlepším věku.

A 2 = Aristotelés, Rhetorica III, 16; p. 1417b 1

Jako když (sokratik) Aischinés před Kratylem písal a rozhazoval rukama. Ten totiž představoval jako hodnověrné, že znamení jsou taková, že se podobají těm věcem, kterým se nepodobají.

A 3 /1 = Aristotelés, Metaphysica I, 6; p. 987a 29

Po dřívější filosofii přišlo dílo Platónovo, které je sice v mnohém následuje, má však vůči filosofii italských myslitelů také mnoho vlastního. Už za mlada se totiž Platón seznámil s Kratylem a s domněnkami hérakleitovců, že všechno smyslově vnímané neustále uplývá a není o tom žádné vědění, takže to takto podržel i později.

A 3 /2 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum III, 6

Od té doby, tedy od dvaceti let, byl (Platón) stále posluchačem Sókrata. Po jeho smrti se přiklonil k hérakleitovci Kratylovi a k Hermogenovi, vyznavači filosofie Parmenidovy.

A 4 = Aristotelés, Metaphysica IV, 5; p. 1010a 7

Když viděli, že se veškerá přirozenost pohybuje a že o proměnlivém nelze říkat nic pravdivého, usoudili, že nelze vyslovovat pravdu o tom, co se veskrze proměňuje. Z tohoto předpokladu vyrostl nejkrajnější názor, jaký byl kdy vysloven, totiž těch, kdo se prohlašovali za hérakleitující – a takového názoru byl i Kratylos. Ten nakonec mínil, že se nesmí nic říkat, nýbrž pouze hýbal

prstem a vytýkal Hérakleitovi jeho výrok, že nelze dvakrát vstoupit do téže řeky (B 91). Neboť sám mnil, že to není možné ani jednou (viz Hérakleitos B 49a).

A 5 = Platón, Cratylus 383a

Kratylos říká, Sókrate, že každá věc je od přirozenosti obdařena správným jménem a že jménem není to, jak někteří věc nazývají, když se dohodli na jejím pojmenování, když každý vydává část jejich zvuku; ale že je nějaká (přirozeně) vzrostlá správnost názvů pro všechny, pro Řeky i barbary.